

Sygn. akt I KS 1/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **M. B.**

oskarżonego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 13 sierpnia 2019 r.,

skargi prokuratora,

na wyrok Sądu Okręgowego w S.

z dnia 16 maja 2019 r., sygn. akt II Ka (...),

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w A. VI Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w S.

z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt VI K (...),

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S. w postępowaniu
odwoławczym.**

Sygn. akt I KS 1/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w A. VI Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w S., wyrokiem z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt VI K (...), uznał oskarżonego **M. B.** za winnego tego, że w dniu 13 kwietnia 2018 r. około godz. 17.00 w miejscowości M., gm. K. w ruchu lądowym kierował samochodem osobowym marki M. [...] o nr. rej. (...) będąc w stanie nietrzeźwości (0,84 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), tj. przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k. i wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie tytułem próby na okres roku, orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, a także świadczenie pieniężne w wysokości 5.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego:
 - 1) art. 7 w zw. z art. 410 i art. 193 k.p.k. poprzez wysnuwanie wniosków dotyczących stanu nietrzeźwości w czasie inkryminowanego zdarzenia w oparciu o własną wiedzę z pominięciem treści specjalistycznej opinii biegłej M. R. D.,
 - 2) art. 4 i art. 410 k.p.k. poprzez nierozważanie wszystkich okoliczności sprawy, w szczególności tych, które zdaniem skarżącego przemawiać miały na korzyść oskarżonego, a szczegółowo wskazanych w apelacji,
 - 3) art. 5 § 2 i art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego w sposób jednostronny, wybiórczy (fragmentaryczny) i dowolny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego oraz rozstrzygnięcia niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego,
 - 4) art. 410 i art. 424 k.p.k. – bowiem wyrok oprócz bardzo ogólnego wymienienia dowodów, nie zawiera właściwej analizy dowodów dotyczących oskarżonego, nie opiera się on na całokształcie okoliczności ujawnionych w

toku rozprawy, ale na ich wybiórczej ocenie i oparciu się wyłącznie na materiale dowodowym odpowiadającym koncepcji winy oskarżonego,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na treść wyroku poprzez niezasadne ustalenie na podstawie faktów i dowodów, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu.

Obrońca zarzucił także „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegający na ustaleniu, że orzeczona kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, świadczenie pieniężne oraz zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów na okres 3 lat stanowią adekwatną reakcję Sądu w stosunku do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu przypisywanego oskarżonemu, przy uwzględnieniu wszystkich zasad i dyrektyw z art. 53 k.k. oraz spełniają wymogi prewencji indywidualnej i generalnej w sytuacji, gdy właściwą reakcją na czyn zarzucany oskarżonemu byłoby warunkowe umorzenie postępowania karnego”.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, a alternatywnie – o zmianę wyroku przez warunkowe umorzenie postępowania na okres próby dwóch lat, orzeczenie rocznego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i świadczenia pieniężnego.

Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 16 maja 2019 r., sygn. akt II Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w A. VI Zamiejscowemu Wydziałowi Karnemu z siedzibą w S. do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu sąd odwoławczy wskazał, że Sąd pierwszej instancji nie dostrzegł pewnych rozbieżności wynikających z niektórych dowodów i notatek, nie dokonał ustalenia co do osoby, o której oskarżony mówił, że miał przywieźć drewno, a także co do czasu spożycia alkoholu oraz w sposób nieprawidłowy ocenił opinię biegłej, nie przeprowadzając przy tym dowodu z uzupełniającej opinii biegłego albo z nowej opinii biegłego. Formułując wytyczne, Sąd Okręgowy wskazał, że Sąd Rejonowy powinien jeszcze raz dokonać analizy zgromadzonego oraz ujawnionego na rozprawie materiału dowodowego i dokonać jego oceny w zgodzie z art. 7 k.p.k. W tym celu należy przesłuchać jeszcze raz oskarżonego, świadków-policjantów i dokonać konfrontacji. Sąd *ad quem* nakazał również sądowi pierwszej instancji

„ustosunkowanie się do zastrzeżeń wskazanych w apelacji obrońcy oskarżonego, ewentualnie dopuścić dowód z kolejnej opinii biegłego (lub uzupełnić dotychczasową opinię), a następnie dokonać gruntownej analizy i oceny tego materiału”.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wniósł oskarżyciel publiczny, zarzucając naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, mimo braku uchybień określonych w art. 439 k.p.k. i braku konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Podnosząc ten zarzut, prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga prokuratora jest zasadna.

Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić w postępowaniu odwoławczym wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (art. 437 § 2 k.p.k.). Z powiązania treści tego przepisu z treścią art. 539a § 3 k.p.k., w którym wskazano podstawy skargi, jednoznacznie wynika, że Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem pierwszej lub drugiej instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16). Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone uchybienia dają podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSKNW 2018, z. 3, poz. 23). W tej sytuacji nie ulega wątpliwości, że obecnie uchylenie przez sąd odwoławczy orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli

jest konieczne przeprowadzenie na nowo w całości pierwszoinstancyjnego przewodu sądowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie i konsekwentnie zauważa się, iż sama konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw wyroku kasatoryjnego, nawet wtedy, gdy sąd odwoławczy zasadnie wykaże, jakich to, nawet kardynalnych, uchybień art. 7 k.p.k. dopuścił się sąd *a quo* przy ocenie zebranych w sprawie dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 grudnia 2016 r., IV KS 5/16 oraz z dnia 5 września 2017 r., II KS 2/17 i postanowienie Sądu Najwyższego z 23 maja 2017 r., III KS 2/17). Samej więc, postulowanej przez Sąd Okręgowy w S., potrzeby dokonania na nowo analizy zgromadzonego i ujawnionego na rozprawie materiału dowodowego i jego oceny w zgodzie z art. 7 k.p.k. nie można postrzegać w kategoriach okoliczności determinujących konieczność przeprowadzenia przez sąd *meriti* przewodu sądowego w całości i tym samym dających podstawę do wydania przez Sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego. W obecnym stanie prawnym nie ma żadnych przeszkód procesowych ku temu, by to sąd drugiej instancji – w związku z rozpoznawanym środkiem odwoławczym – samodzielnie tych czynności procesowych dokonał. Obecnie art. 437 § 2 k.p.k. nakłada na sąd odwoławczy wręcz obowiązek merytorycznego orzekania poza przypadkami w nim wskazanymi.

Wprowadzenie w tej regulacji katalogu przyczyn uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania zwiększa apelacyjność postępowania odwoławczego, a zmiana art. 452 k.p.k. modyfikuje funkcje sądu odwoławczego z dominującej dotychczas kontrolnej w kierunku kontrolno-merytorycznej. W obecnym stanie prawnym obowiązkiem sądu odwoławczego jest reformatoryjne orzekanie, co w połączeniu z uprawnieniami do szerokiego przeprowadzenia postępowania dowodowego powoduje, że ciężar merytorycznego rozpoznania sprawy spada na sąd drugiej instancji (arg. z art. 437 § 2 *a contrario* k.p.k.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się także, że w przyjętym modelu postępowania odwoławczego sąd *ad quem* zobowiązany jest do uzupełnienia materiału dowodowego w ramach przeprowadzanej kontroli odwoławczej i to niezależnie od rodzaju wyroku (zob. wyrok z dnia 14 marca 2018 r., IV KS 4/18).

W świetle powyższych rozważań wskazywana przez sąd odwoławczy potrzeba uzupełniającego przesłuchania oskarżonego i świadków-funkcjonariuszy Policji (i ich ewentualnej konfrontacji), jak i potrzeba zasięgnięcia uzupełniającej opinii dotychczasowej biegłej albo dopuszczenia dowodu z opinii nowego biegłego, czy też ustalenia tożsamości wskazywanej przez oskarżonego osoby nie stanowią czynności, które świadczyłyby w okolicznościach niniejszej sprawy o konieczności ponowienia przewodu sądowego w całości przed sądem pierwszej instancji, jak tego wymaga art. 437 § 2 k.p.k. Następcza ocena i analiza zgromadzonego materiału dowodowego, jak już wyżej wspomniano, nie mogła być w tej sprawie – ani samodzielnie, ani w połączeniu ze wskazywanymi w treści uzasadnienia zaskarżonego skargą wyroku Sądu Okręgowego czynnościami dowodowymi, które miałby przeprowadzić Sąd Rejonowy – podstawą uzasadniającą uchylenie wyroku sądu *a quo* i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Już tylko na marginesie wskazać należy, że w wypadku formułowania w apelacji zarzutów przeciwko zaskarżonemu wyrokowi związanych z zastrzeżeniami co do treści dopuszczonej w sprawie opinii biegłego, to zarzuty i zastrzeżenia te powinny stać się przedmiotem rozstrzygnięcia przez sąd odwoławczy (art. 433 § 1 k.p.k.), a nie stać się przedmiotem odesłania do rozstrzygnięcia sądowi pierwszej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy (co miało miejsce w tej sprawie – por. s. 6 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego).

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji wyroku.